

10. Kovalenko N. (2019). Orhanizatsiine zabezpechennia upravlinnia rozvytkom pidpriemstv: tsili, pryntsyipy, funktsii ta zavdannia. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnia*, T. 30 (69), № 4 (1), pp. 69—77. doi: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-4-13>.
11. Sydorenko O., & Polovynets D. (2018). Mistse informatsiinoho zabezpechennia kontrolnoho protsesu v systemi upravlinnia pidpriemstvom. *Ekonomichnyi visnyk. Seriya: Finansy, oblik, opodatkuvannia*, 2, pp. 184—191. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ehsfat_2018_2_27.
12. Maslak O., & Korobkova I. (2015). Informatsiine zabezpechennia protsesu upravlinnia stratehichnoiu stiikistiu pidpriemstva. *Investytzii: praktyka ta dosvid*, 4, pp. 23—25.
13. Lytvynska S., & Yurchenko O. (2020). Poniattia "informatsiine zabezpechennia upravlinnia": teoretychnyi aspekt. *Informatsiina osvita ta profesiino-komunikatyvni tekhnolohii XX stolittia* : zb. materialiv XIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf., pp. 48—52.
14. 6 Types of Information (With Examples). (n. d.). *Indeed*. Available at: <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/types-of-information>.
15. What Is Data Visualization In The Context Of BI? (n. d.). *Analytico*. Available at: <https://www.analyticodigital.com/blog/importance-of-data-visualization-in-business-intelligence>.
16. Slipchenko V., Poliahushko L., & Krush O. (2022). Developing an automated system for collecting various information in the system of complex eco-energyeconomic monitoring. *Technology Audit and Production Reserves*, 3 (2 (65)), pp. 11—18. doi: <http://doi.org/10.15587/2706-5448.2022.259069>.
17. *Management information systems*. (n. d.). Available at: <https://kfknowledgebank.kaplan.co.uk/management-accounting/management-information-systems>.

Надійшла до редакції 10 грудня 2024 року

З АРХІВУ КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ

УДК 015:061.1]:002.1-028.25"1917/1921"[(477)(045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2025.2(343).45-48

Лариса Дояр,

кандидатка історичних наук, доцентка,

завідувачка Державного архіву друку

Книжкової палати України,

e-mail: arkhiv@ukrbook.net

<https://orcid.org/0000-0003-0789-2462>

Друковані видання з фондів Книжкової палати України як джерело маловідомих фактів з історії Злуки УНР і ЗУНР*

Видання є науково цінним із кількох позицій: *по-перше*, у ньому наявні не відомі широкому загалу факти (щодо створення Високої Директорії УНР у такому складі: Голова — С. Петлюра, Диктатор Західної області УНР — доктор Є. Петрушевич; члени — професори Ф. Швець та А. Макаренко; про складання Високою Директорією 14 жовтня 1919 р. Акту обіцянки-присяги на вірність українському народові, об'єднаному в єдиній державі (по суті, це була запізнiла інституалізація січневого Акту Злуки УНР і ЗУНР); про святкування 1 листопада 1919 р. першої річниці ЗУНР у столиці УНР Кам'янці-Подільському та прибуття на цей захід західно-української делегації тощо); *по-друге*, на шпальтах журналу знаходимо рідкісні фотодокументи: порт-

рети зазначених членів Високої Директорії, військового міністра УНР, полковника Петріва та начальника штабу Головного отамана, отамана Юнаківа, світлина рядових бійців, як-от групи старшин і козаків із панцирника "Помста", фото героїв фронту: загиблого козака М. Момота й гарматника В. Яремчука; світлина з урочистої обітниці Високої Директорії на вірність УНР і присяги військ УНР (14.X.1919); спільне фото військової місії з представників Америки, Англії, Франції та Румунії з членами уряду УНР у місті Кам'янці, зроблене 31 липня 1919 р.; колективне фото урядів УНР і ЗУНР, виконане 1 листопада 1919 р. у Кам'янці під час святкування річниці утворення ЗУНР; *по-третє*, у журналі наведені текстовий (із переліком пілг) і наочний вигляд

* Закінчення. Початок див. Вісник Книжкової палати. 2025. № 2. С. 44—48.

бойових українських відзнак (бойового хреста трьох ступенів та бойової медалі 4-х ступенів), запроваджених 22 січня 1919 р., тобто в День Злуки УНР і ЗУНР, а також р естр юнаків першого випуску Спільної (для мешканців ЗУНР та УНР) військової школи, підвищених до першого старшинського рангу 5 листопада 1919 р. (загалом у реєстрі 163 прізвища, з яких: 3 — бунчужні, 7 — чотові, 16 — ройові, 137 — юнаки).

З огляду на те, що журнал "Прапор України" віддзеркалював реальні кроки урядів УНР і ЗУНР зі створення єдиного державного (цивільного й військового) управління Соборною Україною, він є центральним джерелом із порушеної теми.

Вагомим складником фондів є аркушеві друковані видання доби Злуки УНР і ЗУНР. Останні репрезентовано переважно офіційними документами: державними законами, урядовими ухвалами й розпорядженнями, військовими наказами тощо. Особливий інтерес становлять оголошення та гасла, серед яких можна натрапити на маловідомі факти, наприклад, скликання 28 жовтня 1919 р. Державної наради для представників УНР і ЗУНР — це була чи не остання спроба примирити західняків і наддніпрянців та врятувати Злуку від розвалу [20].

Окремі аркушеві видання свідчать про брак тісних зв'язків між військовиками Армії УНР і

працівниками тогочасних медіа, а саме: в оголошенні від 31 серпня 1919 р. радісно повідомлялося про те, що "Київ — наш!", тоді як у місті вже орудувала Добровольча армія білогвардійського генерала, патологічного українофоба Денікіна [21]. У січневій листівці 1919 р., складеній відділом преси та пропаганди УНР, наляканих більшовицьким наступом мешканців Києва заспокоювали тим, що Армія УНР володіє дивовижними "фіолетовими проміннями", які нанесуть масові ураження ворожому війську й захистять столицю від окупації [22].

Висновки. Книжкова палата України зберігає велику кількість друкованих артефактів доби Злуки УНР і ЗУНР, які, завдяки раритетності змісту та унікальності видавничого походження, суттєво розширюють горизонти цієї історичної події. На підставі опрацьованих авторкою джерел можна спростувати твердження попередніх дослідників щодо винятково відокремленого існування Української та Західноукраїнської Народних Республік, адже знайдені документи, по-перше, свідчать про утворення єдиного центру державного управління (Великої Директорії, до складу якої увійшли і лідер УНР С. Петлюра, і лідер ЗУНР Є. Петрушевич), а по-друге, висвітлюють відчайдушні спроби тогочасних політиків зі збереження Акту Злуки від остаточного скасування.

Список бібліографічних посилань

1. Гошуляк І. Л. Тернистий шлях до соборності (від ідеї до Акту Злуки). Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса, 2009. 467 с.
2. Гай-Нижник П. П. УНР і ЗУНР: становлення органів влади і національне державотворення (1917—1920). Київ : Щек, 2010. 303 с.
3. Тимченко Р. В. Акт Злуки 22 січня 1919 р. та проблеми його реалізації (січень—листопад 1919 р.). *Український історичний збірник*. 2009. Вип. 12. С. 183—193.
4. Луцький М. І. Правовий аспект акту злуки УНР та ЗУНР. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2014. № 9. С. 32—37.
5. Верстюк В. Ф. Соборність в українській суспільно-політичній думці та реальній політиці. *Український історичний журнал*. 2019. № 1. С. 67—93.
6. Акт злуки Української Народної Республіки і Західно-Української Народної Республіки: світлина, карти, документи / [упор. Я. Файзулін, В. Скальський]. Київ : Український інститут національної пам'яті, 2008. 30 с.
7. Турченко Ф. Г. Новітня історія України (1917—1945 рр.). Київ : Генеза, 1994. 344 с.
8. Україна в міжнародній політиці. Камінець : Орган друку УГА "Стрілець", 1919. 16 с.
9. Життєписи українських вождів. Галицька армія. Камінець : Орган друку УГА "Стрілець", 1919. 40 с.
10. Кревецький І. Українська мемуаристика, її сучасний стан і значіння. Життєписи українських вождів. Галицька армія. Камінець : Орган друку УГА "Стрілець", 1919. 32 с.
11. Кренжаловський Д. Львів в українських руках 1—21.XI.1918. Камінець : Орган друку УГА "Стрілець", 1919. 56 с.
12. Мишуга Л. На Волині. Перші хвилі Української державності. Камінець : Орган друку УГА "Стрілець", 1919. 52 с.
13. Історія повстання листопада—грудня 1918 р. Київ : Друкарня Києво-Печерської лаври, 1919. 80 с.
14. Байков Л. Л. Підготовка народу та війська до захисту Батьківщини / [під ред. і з передм. С. Петлюри]. Київ : Видання і друкарня Товариства "Час", 1918. 226 с.

15. Яворницький Д. І. Україно-руське козацтво перед судом історії. Читано в Катеринославському Університеті 20.IX.1918. Катеринослав : Слово ; Друкарня І. Х. Мордхилевича, 1919. 24 с.
16. Пачовський В. Галичина і Наддніпрянська Україна. Кам'янець на Поділля : Видання Народного Міністерства Преси й Інформації УНР. Ч. 71. 1919. 24 с.
17. Головніші правила українського правопису, ухвалені Міністерством Народної Освіти для шкільного вжитку на всій Україні. Підписано 17 січня 1919 р. міністром народної освіти, професором Іваном Огієнком. Кам'янець-Подільський : Видання Подільської Губерніяльної Народної Управи, 1919. 8 с.
18. Іванов-Меженко Ю. Міжнародна десятимальна бібліографічна класифікація. Київ : Головна Книжна палата, 1919. 92 с.
19. Прапор України. 1919. Листопад. 20 с.
20. Державна Нарада за підписом керуючого справами М. Мироновича. Листівка. 1919. 28 жовтня. [Б. м.].
21. Київ в наших руках. Листівка. Кам'янець на Поділля, 1919. 31 серпня.
22. До населення. Листівка. Вінниця, 1919. 31 січня.

Larysa Doiar,

PhD of Historical Sciences, Associate Professor,

Head of the State Printing Archive of the Book Chamber of Ukraine

***Printed editions from the holdings of the Book Chamber of Ukraine
as a source of little-known facts from the history of the UPR and WUPR***

The presented article is written in the context of bibliographic research and raises the problem of printed editions of Ukraine during the revolutions and the struggle for the preservation of Ukrainian statehood in 1917–1921. The study conducted corresponds to the list of scientific works planned for implementation at the State Scientific Institution "Book Chamber of Ukraine named after Ivan Fedorov" for 2025. The purpose of this article is to update the research discourse on the study of various domestic prints, and the main task is to study the printed editions of the Ukrainian People's Republic (UPR) and the Western Ukrainian People's Republic (WUPR) in the year of their Unification (1919). The article is devoted to the issue of the formation of the Confederate Ukraine, which took place on January 22, 1919, on Sophia Square in Kyiv. All the publications used by the author appear in the catalogs of the Book Chamber of Ukraine. Among the latter are many rare publications that contain little-known facts from the history of the named event, in particular: a propaganda leaflet-slogan about the capture of Kyiv by the armed forces of the UPR—WUPR on August 30, 1919; a leaflet with an announcement about the holding of the State Meeting of Representatives of the UPR and WUPR on October 28, 1919; a single issue of the journal "Flag of Ukraine", published by the state apparatus of Symon Petliura on November 10, 1919, etc. This investigation is written in accordance with the requirements of scientific methodology, is based on the principles of historicism, comprehensiveness, completeness and objectivity, and applies general (description, analysis, synthesis, generalization, classification) and special (periodization, historical-comparative, content analysis) methods of scientific research. The scientific novelty of the presented work lies in the systematization and generalization of book, press and sheet publications that were published in Ukraine during the period of the Union of the UPR and the WUPR. Among the latter are official publications of the authorities of that time, scientific, popular science, journalistic works, agitation and propaganda brochures, educational and fiction literature, etc. The result of the research was an event analysis of the dynamics of the process of the formation of the Great Sobornaya Ukraine from the proclamation to the abolition of the Union of the UPR and the WUPR and an emphasis on the special role of Symon Petliura in the attempt to preserve a single Ukrainian state. As a result, publications that are currently little used have been introduced into scientific circulation, the bibliographical description of which was compiled by specialists of the Book Chamber of Ukraine. The practical significance of the results obtained lies in the possibility of their application in future research.

Keywords: *Union of the UPR and the WUPR in book printing, periodicals and sheet publications; the printing organ of the UGA "Strilets"; publications of the Ministry of Press and Information of the UPR; publishing department of the Podolsk Provincial People's Administration; publications of the Cultural and Educational Administration of the Main Directorate of the General Staff of the UPR*

References

1. Hoshulyak I. L. (2009). *Ternystyy shlyakh do sobornosti (vid ideyi do Aktu Zluky)*. Kyiv: Instytut politychnykh i etnonatsional'nykh doslidzhen' imeni I. F. Kurasa. 467 s.
2. Hay-Nyzhnyk P. P. (2010). *UNR i ZUNR: stanovlennya orhaniv vlady i natsional'ne derzhavotvorennnya (1917—1920)*. Kyiv: Shchek.
3. Tymchenko R. V. (2009). *Akt Zluky 22 sichnya 1919 r. ta problemy yoho realizatsiyi (sichen'—lystopad 1919 r.)*. *Ukrayins'kyi istorychnyy zbirnyk*, 12, pp. 183—193.
4. Luts'kyi M. I. (2014). *Pravovyy aspekt aktu zluky UNR ta ZUNR*. *Naukovo-informatsynny visnyk Ivano-Frankivs'koho universytetu prava imeni Korolya Danyla Halyts'koho*, 9, pp. 32—37.

5. Verstyuk V. F. (2019). Sobornist' v ukrayins'kiy suspil'no-politychniy dumtsi ta real'niy politytsi. *Ukrayins'kyi istorychnyy zhurnal*, 1, pp. 67—93.
6. Fayzulin Ya. & Skal's'kyi V. [upor.]. (2008). *Akt zluku Ukrayins'koyi Narodnoyi Respubliki i Zakhidno-Ukrayins'koyi Narodnoyi Respubliki: svitlyny, karty, dokumenty*. Kyiv: Ukrayins'kyi instytut natsional'noyi pam'yati.
7. Turchenko F. H. (1994). *Novitnya istoriya Ukrayiny (1917—1945 rr.)*. Kyiv: Heneza.
8. *Ukrayina v mizhnarodniy politytsi*. (1919). Kaminets': Orhan druku UHA "Striletsy".
9. Zhyttyepysy ukrayins'kykh vozhdiv. (1919). *Halyts'ka armiya*. Kaminets': Orhan druku UHA "Striletsy".
10. Krevets'kyi I. (1919). *Ukrayins'ka memuarystyka, yiyi suchasnyy stan i znachynnya*. Zhyttyepysy ukrayins'kykh vozhdiv. Halyts'ka armiya. Kaminets': Orhan druku UHA "Striletsy".
11. Krenzhalovs'kyi D. (1919). *L'viv v ukrayins'kykh rukakh 1—21.XI.1918*. Kaminets': Orhan druku UHA "Striletsy".
12. Myshuha L. (1919). *Na Volyni. Pershi khvyli Ukrayins'koyi derzhavnosti*. Kaminets': Orhan druku UHA "Striletsy".
13. *Istoriya povstannya lystopadu-hrudnya 1918 r.* (1919). Kyiv: Drukarnya Kyievo-Pechers'koyi lavry.
14. Baykov L. L. (1918). *Pidhotovka narodu ta viys'ka do zakhystu Bat'kivshchyny*. Kyiv: Vydannya i drukarnya Tovarystva "Chas".
15. Yavornys'kyi D. I. (1919). *Ukrayino-rus'ke kozatstvo pered sudom istoriyi. Chytano v Katerynoslavs'komu Universyteti 20.IX.1918*. Katerynoslav: Slovo ; Drukarnya I. Kh. Mordkhylevycha.
16. Pachovs'kyi V. (1919). *Halychyna i Naddniprians'ka Ukrayina*. Kam'yanets' na Podillyu: Vydannya Narodnoho Ministerstva Presy y Informatsiyi UNR. Ch. 71.
17. *Holovnishy pravyla ukrayins'koho pravopysu, ukhvaleni Ministerstvom Narodnoyi Osvity dlya shkil'noho vzhytku na vsiy Ukrayini. Pidpysano 17 sichnya 1919 r. ministrom narodnoyi osvity, profesorom Ivanom Ohiyenkom.* (1919). Kam'yanets'-Podil's'kyi: Vydannya Podil's'koyi Huberniyal'noyi Narodnoyi Upravy.
18. Ivanov-Mezhenko Yu. (1919). *Mizhnarodna detsymal'na bibliohrafichna klasyfikatsiya*. Kyiv: Holovna Knyzhna palata.
19. *Prapor Ukrayiny*. (1919). Lystopad.
20. *Derzhavna Narada za pidpysom keruyuchoho spravamy M. Myronovycha*. Lystivka (1919). 28 zhovtnya. [B. m.].
21. *Kyiv v nashykh rukakh*. Lystivka (1919). 31 serpnia. Kam'yanets' na Podillyu.
22. *Do naseleynnya*. (1919). Lystivka. 31 sichnya. Vinnytsya.

Надійшла до редакції 7 січня 2025 року

ІСТОРИЧНІ РОЗВІДКИ

УДК 94(477)".../084":930]=111

Mykola Kravchuk,

Senior Researcher

of the M. M. Bogolyubov Institute of Theoretical Physics
of the National Academy of Sciences of Ukraine,

e-mail: osarus@ukr.net

Essays on the History of the Ancient Rus'

It is well known that "The Tale of Bygone Years" (TBY) — the primary source of the history of the Rus', began with three questions: "Where did the Rus' land come from?", "Where did the Rus' land stand up?", and "Who began the first principedom in Kiev?". But it is much less known, that until recently there were no satisfactory, definitive answers to them. In this essays certain answers are proposed and justified constructively and with sufficient details, by using a new metahistorical method, that was based on the ideology of the modern quantum theory (details see in [1]).

It should be noted that this method gives some view "from above" on the history, not reducing its to enumeration of dates and facts. But instead it gives the possibility for analysis of entire historical processes, while exploring not only their content, but also clarifying the deep meaning, including some moments, which not be taken into account by many historians before us.

Here we begin a study of the Ancient Rus' (more exactly — East Slavic civilization) from its origins — prehistory and circumstances of its origin, emphasizing the special role of Sc-CHT (Scandinavian Culture-Historical Type) in the relevant processes.

Then we examine such long-standing problems as "the emergence of the name Rus'" (a la A. Birkner), and the "Norman problem" (a la W. Tomsen), offering a completely constructive solution to both, as well as other related problems of the first Heroic time of the East Slavic civilization.

But later we also identify the "progenitors" of this civilization — well-defined historical Giant personalities, starting with Oleg the Prophetic. But the fundamental role in the process of its birth was played by Svetoslav the Great, who essentially turned out to be the Father of civilization. And moreover, it became its Beacon, which in many ways highlighted the future of this civilization, which is described in some detail.